

BUDA-PESTA

10 Maiu st. v.

23 Maiu st. n.

Va eși duminec'a.

Redact.: strad'a Havas nr.1.

Nr. 19.

Anulu XI.

1875.

Pretiuu pe unu annu 10 fl.

Pentru Romaní'a 2 galbeni.

Jorgu de la Sadagura.

— Comedia in trei acte. —

Persónele:

Pitarulu Enachi *Damieanu*,
Jorgu, nepotulu lui *Damieanu*,
 Sulgerulu *Gângu*,
 Comisulu *Agamemnon Kiulafoglu*,
Zoitia, femeí'a lui *Kiulafoglu*,
 Gahitia *Rosmarinovicí*,
 Baron von *Klaine Schwabe*,
Iticu, zarafu,
Unu prietenu,
Iftimi, fecioru a lui *Damieanu*.

Musicanti, siarlatani, slujitori, prieteni, sateni,
 lautari.

~~~~~

Scenele se petrecu in Moldova. Actulu
 antâiu se petrece la mosi'a pitarului *Damieanu*.

~~~~~

Actulu I.

Teatrulu represinta o odaia mobilata dupa
 mod'a vechia in provincia: unu patu lungu in
 stang'a cu perine la parete, si in fundu o soba
 (cuptoriu); usia in fundu; alta usia in stang'a,
 care dá in odai'a pitarului *Damieanu*; o a
 trei'a usia in drépt'a, care duce in sal'a de
 mancare si o ferésta alature.

SCEN'A I.

Damieanu. (Intrandu in fundu.) Sè dai de
 graba curcanii la bucataria, sè-i puie 'n fri-
 gare . . . si sè spui lui *Georghí* bucatariulu cá
 sè mi-i ruminésca frumosu, cá i-oiu dá bacsísiu
 bunu . . . (Viindu in scena.) Ah! . . . diu'a de
 astadi este cea mai norocita pentru mine! . . .
 Astadi vine *Jorgu de la Sadagura*, unde l'am
 tramisu sè 'nvetie carte! . . . De doi ani nu
 l'am vediutu, si candu gândescu, cá póte peste-
 unu ciasu am sè-lu stringu in bratie . . . par
 cá-mi furnica ceva prin inima . . . ochii mi se
 painjinescu . . . si-mi vine sughitu . . . (cu
 dragoste si stergându-si ochii) *Jorgule!* dra-
 gulu mosiului! . . . *Gugulea mosiului!* . . . câtu
 necasu o mancatu elu prin tieri straine! . . .
 câtu s'o stradanuitu dragutiulu cu invetiatur'a
 pin afdademfile din *Sadagura!* . . . par cá-lu
 vedu dí si nópte cu ochii pe carte, nemancatu,
 nebeutu si nedorindu alt'a 'n lume decátu sè
 se procopsésca, dupa cum mi-a scrisu in tóte
 ravasiele . . . *Draga Gugule!* bine dicea repo-
 satulu dascalulu *Jeni*, *Dumnedieu* sè-lu ierte,
 c'ai s'ajungi omu mare! . . . Sè deie *Domnulu*,
 fetulu meu, sè mi te innalti cá ciocârlí'a, si cu
 tine sè-ti innalti si némulu! . . . Sè deie *Dom-
 nulu* s'ajungi si ispravnicu, pentru cá sè faci

stare mare! . . . Dar ce stau eu cá sè vorbescu singuru cá unu nebunu, candu am o gramada de trebi? . . . Astadi dau mésa mare prieteniloru de bun'a venire a lui Jorgu . . . Am poruncitu sè-i faca borsiu cu galuscèle, si curechiu cu ratia, si mamaligutia . . . cá scfu cà-i placea pan' a nu se porní, si le-a fi dorindu cá nisce zacharicale, dragulu mosiului! . . . Am adusu inadinsu pe Barbulu de la Iasi, cá sè-i cante: „Fruudia verde . . .“ pentru cà pe acolo, pin aacademfile de la Sadagura, nu credu sè mai fi auditu cantece de-a nóstre de cele betranesci . . . Macaru cà si pe-acolo oru fi mojcianti . . . de geab'a . . . n'au hazu . . . Eu candu audu tirfíturi de cele nemtiesci, mi-vine sè-i ieu cu trolpal'a . . . Ti-scârtie, frate, câte dóue ciasuri la urechia nisce bazaconfi, de nici draculu nu-i intielege . . . si-apoi dieu cà facu contiertu . . . marí, duca-se la naib'a cu contiertu-le cu totu! . . .

SCEN'A II.

Damieanu, Iftimi.

Iftimi (intrandu cu sfiéla pe usi'a din fundu.) Cucóne Enachi . . . cucóne Enachi!

Damieanu. Ce este, prostule?

Iftimi. Cucóne! . . . am datu curcanii la bucataría . . .

Damieanu. Si-ai spusu bucatariului sè-i ruminésca bine?

Iftimi. Ba nu . . .

Damieanu. Ce felu, ba nu?

Iftimi. D'apoi . . . n'are cu ce sè-i ruminésca.

Damieanu. Ce dici, mei?

Iftimi. Dupa ce n'ai cumperatu ruminéla in têrgu . . .

Damieanu. Esi afara, dobitocule . . . Auditu-ai tontulu! . . . sè ruminésca curcanii cu ruminéla!

Iftimi. Ei, dór nu sum bucataru.

Damieanu. Hai, lipsesci si du-te de stà la pórtá, cá sè-mi dai de scire candu a viní Jorgu.

Iftimi. Éca me ducu.

Damieanu. Ascépta! . . . Fostu-ai, dupa cum ti-am disu, sè poftesci la mésa boerii la carii te-am trimesu?

Iftimi. Am fostu si la boeri si la boeritie . . .

Damieanu. Nu cumva ai facutu ér vr'o dobitocía, dupa obiceiulu teu?

Iftimi. Da cum, Dómne iérta-me? . . . Am fostu pe la toti si le-am spusu curata vorba :

M'o poftitu boierulu sè ve poruncescu cá sè viniti la mésa la dlui.

Damieanu. Ce felu? sè le poroncesci? . . . mei hotiule, totu pe dosu ai sè vorbesci?

Iftimi. Ei; ér m'ai apucatu la sucitu, cá pe-unu fusu . . . Dà-mi pace sè vorbescu cum potu . . . ce dracu! déc' asiu fi si eu prostu cá dta, n'asiu fi unu bietu boeru . . .

Damieanu. Ér? . . . bata-te cuculu sè te bata! . . . Hai, du-te de te pune la panda.

Iftimi. Me ducu . . . si cum oiú vedé pe coconasiulu Jorgu.

Damieanu. S'alergi iute sè-mi dai de scire.

Iftimi (in parte.) Me ducu la crisma peste drumu, dór l'oiú vidé mai degraba. (Ese prin fundu.)

SCEN'A III.

Damieanu. Mai pe dosu omu n'am vediutu de candu sum, si slava Domnului! Sum de multisioru. Tóte lucrurile le spune si le face anapod'a; candu i dicu sè-mi aduca dulceti, elu mi-aduce ligheanulu de spelatu; candu i dicu sè-mi aduca de spelatu, mi-aduce cafea. Mai deunadi lu-trimetu in têrgu sè-mi cumpere de diece parale tabacu, si elu mi-aduce píperusi rosi . . .

SCEN'A IV.

Damieanu, Gahitia (intrandu prin fundu maniosu.)

Damieanu. Cine vine? . . . A! . . . Cucón'a Gahitia Rosmarinovici! . . . Sarutu man'a, cucóna Gahitio.

Gahitia (dandu-si ventu cu eventailulu.)

Bon jour mon cher arhon pitaru . . . Én spune-mi, *je vous prie*, de unde-ai luatú mod'a sè trimeti mojcicii din ograda cá sè faca invitatii in case cinstite?

Damieanu. Ce spui, cucóna Gahitio? . . . argatii mei au facutu vr'o bazaconía la dta in casa? . . . nu me 'nebuní!

Gahitia. Nu te face, me rogu, cà nu scfi . . .

Damieanu. De scfu ceva, sè ffu afurisitu! . . . Da cum socoti c'asiu dá eu voia sè se faca acestu felu de lucruri? . . . Me rogu, cucóna Gahitia, nu me socotí unu omu asiá far de isprava, in câtu eu insu-mi sè poroncescu slugiloru mele cá sè faca pozne in case straine . . . Pan' acum, slava Domnului, pitariulu Enachi Damieanu n'a datu semne de nebunía, si numele lui a fostu totu-de-una cinstitu . . .

Gahitia. Da cine-ti vorbesce de nebunía

si pozne? . . . Cine-ti dice, că n'ai reputatie buna? . . .

Damieanu. Apoi deca am *respuntantie* buna, cum o chiami dta . . . ce dici că am trimesu ómenii din ograda? . . .

Gahitia. Da n'ai trimesu pe Iftimi sè me poftesca la mésa? . . . si tocmai pe elu l'ai gasitu mai cu capu pentru că sè-mi faca invitatie?

Damieanu. Da ce ti-a facutu? pentru numele lui Dumnedieu! . . . ce-i *inghitatiea* ceea?

Gahitia. Nici invitatie nu scfi ce insemnéza? . . . Elei! *mon cher arhon* pitare, tare esti *ariéré*.

Damieanu. Ce sum? . . . *rierelu*? Mari, ce vorbe sunt aceste? Hahaha! . . . Audi, *inghitatie, rierelu, bonjour*? . . . Audi parascovenii pocite? . . . Nu cumva, soro draga, s'o mutatu tíer'a Moldovii din locu? . . . Nu cumva suntemu frantiuzi, nemti, jidovi? . . . si noi, cá nisce prosti, ne credemu totu Moldoveni! . . . Hahaha, *rierelu, inghitatie* . . .

Gahitia. Dta ridi, pentru că nu te-ai adaptatu de delicateti'a, de eleganti'a si de sublimitatea limbei franceze.

Damieanu. Ce sè facu? . . . Sè me adapu? . . . Trebuie sè scfi, cucóna draga, că numai vitele s'adapa, dar ómenii beu . . . si sè me férésca Dumnedieu de *catetie*, de *gantiu* si de *biblitqtea* dtale! . . . Candu mi-i sete, eu beu vinu de Cotnaru si de Odobesci; beu vinu de celu moldovenescu curatu, ér nu *gantiuri* nici *biblitati* . . . Asiá sè scfi.

Gahitia. E *superflu* sè mai *cozarisimu* impreuna a supra acestui *sujetu*, pentru că nu ne intielegemu.

Damieanu. *Superfliur séu nesuperfliur* . . . nu scfu . . . dar că nu te intielegu? . . . asta-i adeveratu . . . si me potu jurá pe cei patru-dieci de sfinti parinti, de pricepu ceva din tóte cimiliturile câte le insirati dvóstre, isti de vremea nóua, care ve diceti . . . cum Dómne iértame . . . *civirasilisiti* . . . Ha! . . . *civirasilisiti*; dvóstre, ipochimene alese, carora ve este rusfne a traí si a graí cá parintii vostri; dvóstre, ómeni procopsiti si mai alesu pricopsiti, care ve faceti moimitiele altora, imprumutandu de la straini numai cele rele, ne mai putendu traí decátu cu *bonjour*, cu *blamange* si cu *parle, marle, cheschevu*; si carora in sfirsitu ve e rusfne sè fiti Moldoveni curati, Romani getu begetu . . . (in parte) De mi-a vení si Jorgu cu *superfliuri*, luchiomagescu.

Gahitia. Cucóne Enachi . . . n'am vinitu in cas'a dtale pentru ca sè me ofansarisesci . . .

si dar te poftescu sè-ti mai tíi gur'a, — c'apoi . . .

Damieanu. C'apoi póte mi-i cere duelu? . . . Atátu ar mai trebuí . . . sè iésa si feméile la duelu! . . . c'apoi s'a pricopsitu de totu biét'a Moldova! (cu blandetia.) Én asculta-me, draga cucóna Gahitia . . . nu te maniá . . . eu te-am vediutu mititica, câtu o schiópa, si-am fostu bunu prietenu cu tatalu dtale si cu barbatulu dtale, Dumnedieu sè-lu ierte! . . . In urmare, mi se póte trece câte le dicu. In vremea mea, draga cucóna Gahitia, betranii aveau voia sè gasésca ce le placea, pentru că atunci totu omulu cu perulu albu erá cinstitu . . . si credu că strainii nu ne-au stricatu inca tóte obiceiurile cele bune.

Gahitia. Departe de a ni le stricá, *arhon* pitaru, strainii ni le-au adusu in perfectie.

Damieanu. In ce, me rogu?

Gahitia. In gradulu civilizatiei care domnesce astadi in Europa.

Damieanu. Unde?

Gahitia. Aici in provincia nu poti judecá *reformati'a* care s'a introdusu in tíera; dar du-te *je vous prie*, in capitalie; du-te de vedi magaziile lui *monsieu* Miculi; du-te de vedi paveo'a cea nóua . . .

Damieanu (in parte.) Ba că chiar! hodorocu-troncu!

Gahitia. Du-te de te intelnesce cu cavalerii de acolo . . . si sè admirezi amabilitatea loru . . . sè-i audi ce complimente delicate ti-facu; ér nu cum faceti dvóstre, care ve slugiti de cuvinte gróse si díceti *fia* carui lucru pe nume, fara a ve inchietarisí de urechile dameloru! . . . Du-te . . . intra in salónel Brillante, unde ardu sute de *bugii*, ér nu luminári de seu ca pe-aici . . . du-te de vedi oglindile acele mari care ti-reflectarisescu totu trupulu . . . canapelile acele elastice, care te salta cu placere, ér nu scaune de lemnu ce-ti intra in óse . . . Du-te mai alesu de vedi damele acele educarisite, care stau tóta diu'a la oglinda de-si impodobescu gratiile figurei si a trupului, ér nu cá pe la noi, sè mér-ga la bucataria si la spelatoria, cá sè-si feste-lésca rochi'a si degetile. Du-te de le vedi tóte acele, si-apoi mi-i dice deca influenti'a strainiloru ne-a stricatu mintea, séu deca ne-a *developat'o*.

Damieanu. Vel-Lopata? . . . Destulu! . . . Am intielesu. (in parte.) Saraca limba! . . . de te-oru fi sucindu si pe-acolo totu asiá, apoi te-ai sfintitu! esti buna de pusu la sventatu in podu . . . (tare) Cucóna Gahitia! ai tóte drep-

tătile, si eu sum unu natareu! . . . te multiamesci cu atăt'a?

Gahitia. Fia . . . ti-dau *pardon.*

Damieanu. Fôrte multiamescu. (in parte.) De mi-a viní si Jorgu in dóg'a ei, lu-trimitu la Goliea.

SCEN'A V.

Damieanu, Gahitia, Gângu (viindu in fundu.)

Gângu (vorbindu tare cá unu surdu.) Ei, mei Enachi! . . . adeveratu, cá vine astadi Jorgu de la Sadagura?

Gahitia (in parte.) Carnacsi! cá m'a spariatu . . . *quel manant!*

Gângu. Mi-a spusu-o adi Iftimi, candu o vinitu sè me pofésca . . . Candu ai sci, câtu-i de vesela Marghiolit'a, fica-mea, cá-i vine logodniculu? . . . par cá are argintu víu intr' ins'a . . . Sare pin casa, frate, si jóca dragaic'a cá o nebuna! . . . Mei, mei, mei! . . . Ce-su fetele este! . . . cum le pomenesci de barbatu, tísaru in capu de bucuría . . . Marghioliti'a, câtu pe ci erá sè me gátuie . . .

Gahitia (in parte) Of! nu potu sè suferu surdulu ist'a . . . raenesce par' c'ar fi toti surdi cá dinsulu.

Gângu (catra Gahitia) Audu? . . . bunetatea matale . . . eu sum sanetosu . . . da mata?

Gahitia. Nu te-am intrebatu cum te afli.

Gângu. Esti sanetósa? . . . mi-pare fôrte bine . . . Vedi mata, draga . . . sanetatea-i cá o épa alba . . . cum trece délulu nu se mai vede.

Gahitia (in parte) Audi vorbe de provincia!

Gângu. Sè te pazesci, draga cucóna Gahitia, pentru cá la vêrst'a nóstra, cataroile sunt fôrte singubetie.

Gahitia (maniósa) Cine ti-a spusu dtale, cá am cataroi? . . .

Gângu. Precum dici fôrte bine . . . ele odota nitám nisám, te trêntes alivant'a placinta 'n grópa . . . mai alesu la vêrst'a nóstra.

Damieanu (in parte ridiendu) Alt'a-i dice, alt'a-i respunde . . . are hazu . . .

Gahitia (apropiandu-se de Gângu si strigandu-i tare la urechia.) N'audi, surdule? . . . Tine-ti vorbele 'n gura si nu te obrazniec mai multu.

Gângu. Ei! . . . audu! . . . ce strigi asiá tare? . . . cá dór nu-su surdu.

Gahitia (in parte.) Mi-vine nu sóiu ce sè-i facu . . . *Quel manant, oh ciel!*

Gângu. Mei Enachi! ce are Rosmarinovi-cióia, de-mi dîce cá me obraznicescu?

Damieanu (tare) Ce-o nepastuesci si tu de-i dîci, cá patimesce de cataroi cá babele?

Gângu. D'apoi n'a spusu-o ea singura mai dinióra? . . . ce dracu, dór audu bine . . . nu-su . . .

Gahitia. Destulu, *je vous prie*, cu astfelu de vorbe, c'apoi me 'nchinu cu plecaciune.

Gângu. Bine-ai face, bine-ai face, cucóna Gahitia . . . Ceaiulu de socu, dupa cum dici, e tare folositoru pentru cataroi; dar socotu, cá flórea teiului e si mai buna . . . Intréba, déca nu me credi, pe bab'a Angelusia, scii . . . cea care face dresuri pe obrazu . . . o cunosci . . .

Gahitia (lui Damieanu) *Mon cher arhon* pitaru, se vede cá doresci cá sè esu din cas'a dtale, de vreme ce *siuportarisesci* o astfelu de *infamia*. (Se pune pe unu jêltiu in drépt'a, maniósa.)

Gângu (Gahitiei.) Audu? . . . Grasimea de gâsca ti-pare mai buna?

Damieanu (tragêndu de o parte pe Gângu.) Taci, mei Gângule . . . nu vedi, cá cucón'a Gahitia-i dama de mod'a nóua, care cu câtu imbetranesce, se socóte mai tinera? . . . Ce dracu i vorbesci totu de lécuri?

Gângu (ridiendu.) Ba dieu! . . . *Éca* draculu! . . . si póte mai gandesce la maritisiu?

Damieanu. Mai scii pozn'a?

Gângu (ridiendu.) Da bine, mei Enachi, déca le-a viní in capu babeloru sè se marite . . . ce-oru face fetele? . . . de pild'a: Marghioliti'a mea?

Damieanu. Pentru dins'a nu-i nici o grige . . . Scii c'amu hotaritu amendoi s'o dàmdu dupa Jorgu . . .

Gângu. Si candu jucàmdu la nunta?

Damieanu. Intr'o septemana.

Gângu. *Isiala!*

Gahitia (in parte.) Carnacsi! ér m'a spariatu . . . par cá l'au umflatu Rusaliile. (Se audu pasi la usi'a din fundu.)

(Va urmá.)

V. Alesandri.

Dupa bóla.

Bipsitu de putere

Si frantu de durere

Zaceam colo 'n patu ;

Si cugete crunte

Pe sinu si pe frunte
Mi s'au asiediatu.

Unu velu cá de cétia
Mi-puse pe fatia
Lintiolu negurosu;
Si-o nópte adanca
Si grea cá si-o stanca
Se 'ntinse pe josu.

Prin asta desime
Si intunecime
Vedeam grozavii:
Strigoii de nópte
Cu grósnice siópte
In giuru i-audii.

Unu sierpe cu-otrava
Viniá ca si-o lava,
Tisnindu de placeri;
Si-unu vulture mare
Sborá cu turbare
Sè-mi suga din creri.

In giuru de la mine
Totu plansu si suspine
Sunau dorerosu;
Si sarbed'a mórte
Ringea sè me pórté
In tíer'a sa josu.

Dar éta de-odata
Si nóptea se gata
Si norii s'au dusu;
Din ceru se cobóra,
Cá pén'a usióra,
Unu angeru de susu.

Cu nalta iubire
Elu vine sè 'nspire
O vorba de-amoru;
Si man'a-si petrece
Pe fruntea mea rece,
Stergându-o usioru.

Si 'n di cá si 'n nópte
Cu blandele siópte
Nu m'au parasitu;
Iubirea cea vía
Mi-dede taría
Putere 'n sirsítu.

Si velulu de cétia
Peri de pe fatia,
Si ochii-am deschisu;
Dar angerulu inca

Tienea d'a mea branca,
Intocmai ca 'n visu.

Cà-ci angerulu care
Facù alinare:
Erai
Tu, scumpà socia,
Iubita 'n vecia,
Venita din raiu!

Iosifu Vulcanu.

O a n i m a.

— Novela de Teresia Ramlau. —

(Urmare.)

Erá un'a din noptile intunecóse ale lui Februariu de a caroru recéla omulu nu se póte inveli destulu. Tremurandu de frigu me inveliam cu mantel'a mea subtire si cercai a merge mai departe. Plangeam amaru. Lacremile mi se sleiau pre facia. Obosita, si de jumetate ametitita cadiui pre o pétra. Cugetám cà voiu murí.

Membrele-mi intiepenira, respirarea mi se ingreună, ochii mi se inchisera. Cátu am jaceutu astufeliu, nu sciú. Trebuie sè se fia facutu diua. Candu me torturám mai amaru audii o miscare, zurutulu unei trasure.

— Apa, apa, — strigai câtu putui, dar fara a me puté miscá. Zurutulu trasurei incetá. Totulu erá in linisce in giuru-mi. Ascultai. Aveti indurarea, dati-mi sè beu! — strigai si vócea-mi amorti pre buse.

Nu vedeam nemica, inaintea mea erá nópte, dar audii unu viersu melodiosu de femeia dicandu: Aduceti pre nenorocit'a acea in trasura, dór se va mai puté mantuí inca. Am simtitu, cà me redicara, inse prin acest'a atingere, perdui cu totulu simtirea. Candu m'am treditu, si am deschisu ochii, vediui o frumósa femeia palida, — care aplecata spre mine parea cà-mi asculta resuflarea. Cu interesu nefaciaritu contemplai acestu profilu nobilu care mi-reamintí antic'a frumsetie a Grecoloru, de acaroru perfectiune mi-enarase unchiulu meu. Mai multu inca m'asiu fi perdutu in acést'a contemplare, déca tonulu vocei sale celei blande nu m'ar fi facutu sè-mi aducu aminte indata de ceva.

— Ceriulu mi-a ascultatú rugatiunea traiesci, — díse ea.

— Si eu nu trebuie sè mai intrebú cu acari ajutoriu, si cum am ajunsu aici, — dísei apucandu-i man'a, — cà-ci induratórea Samariténá stá inaintea mea. Te cunoscú de pre

versulu angerescu, care-mi sună ca music'a in nenorocirea mea.

Palid'a facia a femeii frumóse se rosi pucinu.

— Ti-am auditu tipetulu de dorere, — di-se ea modestu, — si noi amu urmatu versului.

Urmă o pauza. Privii in odai'a frumosu mobilata, si totu ce vedeam mi-spunea, că tre-bue sè fia a unei femei avute. Si aducandu-mi aminte de starea mea, se aprinse in mine unu felu de invidia. Contrastulu eclatantu alu vietii alungă pre unu momentu simtiementulu de multumita pentru mantuitórea mea. Unde eram sè me ducu fiindu eu o fugara? Lacremi-mi inundara faci'a. Ea me observà, si di-se emotiunata: „Plangi? Te simti nefericita?“ — „O! asiá de tare, incātu asiu mai voi sè fiu muritu pre pétr'a aceea, decātu sè ratecescu fara casa si mésa nesciindu unde sè-mi asiediu nesigurulu meu pecioru, — di-sei suspinandu si acoperindu-mi faci'a cu manile.

— Nu te lasá asiá tare rapita de durere, povestesc-mi suferintiele, — respunse ea, — eu te voiu intielege, si de se va puté te voiu si ajutá, cà-ci eu inca sum fórte nefericita si avuta.

Privii la dins'a, cá si candu nu asiu puté intielege ce vorbesce, dar ochii ei mi-marturisira numai decātu, cà ea avea dreptate, si eu prinsei curagiu. In pucine cuvinte incunoscintiai pre contes'a Natalia (asiá se numiá mantuitórea mea) despre tóta viéti'a mea trecuta, si neavendu ce sè mai adaugu, me strinse la pectulu ei cu o simtire mie mai neesprimabila, si me rogà cu ochii plini de lacrimi sè nu o parasescu, sè remanu la dins'a, sè fiu amic'a ei, fiindu cà nefericirea nóstra ne unesce.

La ce sè mai spunu ce am simtitu la acest'a schimbare neasceptata a starei mele?! O viétiá nóua neesprimabilu-frumósa se incepù pentru mine. In anim'a mea reinviara simpatia si amórea. Natali'a se fece amic'a mea in adeveratulu intielesu a-lu cuventului. Eu am fostu consolatórea nenorocitei, care in lucsuósele ei incaperi si-doriá pacea animei unui proletariu, care si-manca panaea sa.

Istori'a contesei atātu de tare s'a incopi-atu cu sórtea mea, incātu trebue se o impartasiescu, cá pe a mea insa-si. Candu am inceputu a cunósce pre Natali'a ea erá de 5 ani consórt'a unui barbatu, care o parasise indata dupa cununia, unu barbatu pre care ea lu-iubiá, pre candu elu o despretiuiá si o intimpiná cu recéla.

De catra toti erá onorata cá unu angeru

binefacutori, pe candu barbatulu, alu carui nume lu-purtá, nu vedea alt'a in ea, decātu o ipocrita, care lu-insielase.

Natalia si Armandu inca in fraged'a loru tineretie au fostu incredintiati din vointi'a parintiloru in urm'a amiciei ce se aflá intre aceste dóue familie nobile de dieci de ani. Parintii Nataliei murira de timpuriu, si ea veni in cas'a lui Armandu sub tutoratulu parintelui lui, care in ea si in elu vedea intinerindu-se fericirea lui trecuta. De crescere materna amendoi tinerii au trebuitu se suferi, cà-ci si mam'a lui Armandu le precese in eternitate. Asiá a fostu lasati de sine, si prin acést'a se apropiara mai tare unulu de altulu. Cu superbia si-aperá falosulu de pruncu mirés'a sa, cum o numiá inca din cea mai frageda tineretia, si cu triumfu o ducea in bratiela tatalui seu, care lu-numise cavalerulu Nataliei.

Timpulu inse i schimbà anim'a, precum si anii lui din pruncia.

Ajungându la junetia, parasì patri'a, merse in caletoria, si epistólele cele rari cari veniau de la dinsulu marturisiau, cà elu póte fi fericitu si fara mirés'a-i.

Trei ani trecura de candu nu se vediura incredintiatii, candu intorcându-se Armandu aflà pe logodnic'a sa la patulu de mórte alu tatalui seu. Tatalu seu lu-primì cu bratiela deschise, mirés'a, cu o cautatura sficioasa; portarea lui Armandu erá silita si indiferenta. Elu pall evidentu, candu tatalu seu simtindu-si mórtea si-esprimà dorinti'a de a puté imbratisiá pe Natalia cá pe muierea lui Armandu.

Elu se domni inse, cá sè nu se contrarieze tatalui seu, rogà inse pe Natalia de pucina convorbire in odai'a ei, si implinindu-i acést'a dorinti'a, se aruncà la picioarele ei, rogandu-o sè nu se invoiesca la acést'a casatoria, si sè-i spuna tatalui seu, cà ea nu-lu iubesc, sè nu o faca nefericita.

— Si pentru ce sè me facu mincinósa in sa-si animei mele facia cu unu betranu morindu? — di-se Natalia cu durere.

— Pentru cà eu nu te potu iubi cum se iubesc o consórta, — respunse elu. — Atunci ea se incercà a-si invinge anim'a si i promise.

Dar vediendu pe betranulu morindu si pe preotu standu la patulu lui, nu avù curagiulu a-si sfarimá unic'a si cea mai frumósa si mai placuta sperantia a sa, ci intinse man'a intorcându-si faci'a, si betranulu o puse in drépt'a lui Armandu. La respirarea cea din urma a betranului — si inaltia cu infiorare ochii spre Armandu, si lovita de aspr'a cautatura a aces-

tui'a, lestinà. Numai o singura convorbire mai poftì barbatulu ei de la inmormentarea betranului. I spuse, cà pòte purtá numele lui cá consórta, dar pentru dinsulu nu-i este consórta, ea sè pòte despartí candu va voi de elu. Elu insu-si se va duce in anii acesti'a ér in caletorfì.

Asiá se despartira fara unu cuventu consolatoriu.

Elu se duse, si nenorocit'a muiere remase in durere si amóre desperata.

Ea se domniá si suridea inaintea altor'a, pe candu anim'a ei plangea, care iubiá pe unu nemultiamitoriu.

In mai multi ani ea nu capetá nici unu semnu de viétia despre dinsulu, afara de scrisorile lui in afaceri financiare, indreptate economului seu. In acelu timpu erá candu ea m'au aflatu pe mine.

Ea mi-a enaratu odata tóte suferintiele ei; si candu me incercám a o abate de la amórea unui nedemnu, a nu-si petrece in suspine tineréti'a, ci a-lu uitá, atunci mi-responddea cu lacrimi, cà nu pòte, numai candu se va uitá pe sine insa-si.

— Catra toti, — dise ea, — elu e bunu si amicabilu, numai pe mine me uresce si me despretiuesce, pentru cà l'am insielatu in promisiune.

Asiá ne petrecuramu unu anu.

Natali'a erá mai pucinu trista, eu inse fórte fericita, ma! potu dice cu deplina convic-tiune, cà anulu acest'a a fostu timpulu celu mai fericitu, in tóta nefericit'a mea viétia. Se apropiá inse timpulu, candu eram sè ajungu mai misera, decâtu nici odata.

Intr'o di de tómna ne preumblám, eu si Natalia, in gradin'a cea spaciósa a castelului. Eu ér me incercám a vindecá anim'a Nataliei de amorulu ei nefericitu. Eu uriam pe contele pentru suferintiele câte i le causase, si nu eram deprinsa a-mi ascunde cugetulu si simtirea in cuvinte seci.

Asiá si in aceea-si di eramu acusatórea contelui, ea, muierea cea blanda — aperatórea si protectricea lui.

— O! tu nu scíi, câtu de frumosu si nobilu e elu, ce paradisu zace in ochii lui, cà-ci nu-lu cunosci, — dicea ea dupa ce si-secá tóte isvórele aperarei.

— Si de ar avé form'a unui Adonis, si ochiulu unui angeru, totu lu-urescu pana la mórte, — disei eu cu focu. Dicei cà nu-lu cu-

noscu? — lu-cunoscu mai bine decâtu tine, numai câtu nu l'am vediatu cu ochii. Fia asiá de frumosu, precum dici, atunci ti-repetiescu, lu-urescu mai tare, de cum lu-iubesci tu.

Atunci sunà frundísiulu, ramii se despartira, si Natalia cu unu tipetu mi-lasà bratiulu, si se repedi inaintea unui barbatu inaltu si frumosu, care si-atintì ochii sei afundati si in-tunecosi lungu la mine.

Erá contele.

— Ér te am, scumpulu meu Armandu! — dise Natalia uitandu anii suferintieloru in momentulu revederi.

Contele o imbratsiá, si o sarutá pe frunte.

— Da, Natalia! — respunde elu cu o vóce sonóra, — bietulu caletoriu vré sè pauseze pucinu in asilulu bratieloru tale. Primesci-lu? — dise elu si o privì. Ea tremurá de fericiri in bratieloru lui, si unu minutu domnì tacere mormentala.

Elu a fostu celu d'antâiu care intrerupse acésta tacere, lasandu pe Natalia din bratie-si, si-intórse ochii ér spre mine. Ea i urmà cautatur'a, si numai acuma — si-aduse aminte de mine.

— Amic'a mea, Elena Orlau, — dise ea recomandandu-me contelui. Se escà o pauza lunga. Neintrerupt'a cautatura a contelui spre mine me turburá, si complimentandu-me, m'am grabitu in odai'a mea.

Numai aici si-aflara cursu liberu simtientele mele. Nu me puteam impacá cu cugetulu, cà barbatulu acel'a mare, frumosu, cu faci'a suferinda cá a unui nefericitu, sè fia contele. Erá séra, si eu totu mai siedeam in camer'a mea singura si fara lumina, candu intrá Natalia cu faci'a stralucinda de bucuría si se aruncà in braciale mele.

— O Eleno! — strigà ea voiósa, — pòte sè fia cine-va pe pamentu mai fericita decâtu mine?

Eu i strinsei man'a si tacui.

— Tu pari a nu te impartasi de fericirea mea? — dise ea si apoi tacù indata. „Inse in fericirea mea eram sè uitu de ce am venitu“, — apoi continuà: vino in diosu la noi, Armandu voiesce sè-ti multumésca in persóna pentru amórea si amicit'i'a ce mi-ai impartasitu, — si pentru norocirea ce am avutu in tine.

(Va urmá.)

S A R A O N U ?

Mésa de cetire.

„Scarlatu“, romanu originalu de I. C. Fundescu. Bucuresci 1875, tipografi'a C. N. Radulescu.

Déca aruncâmu o privire a supra literaturêi nôstre actuale, vedemu, cà progesulu ce amu facutu de la inceputulu primeloru miscâri literarie si pan'acuma, este înca si acuma fôrte puțin.

De atunei de candu Vacarescu acordâ lir'a sa spre a ni cantâ in limb'a romanésca; de candu Heliade a aretatu Romaniloru, câtu de frumósa póte sê devina pros'a romana: literatur'a romana n'a facutu inaintarea ce se sperâ la inceputu.

Uniculu ramu, despre care putemu díce, cà a fostu cultivatu cu mai multu sucesu, e poesí'a. De acestu terenu avemu pentru ode pe Andreiu Muresianu, pentru balade pe Bolintinianu, pentru fabule pe Donici si Alesandrescu, si pentru lirice pe Alesandri, fal'a literaturêi nôstre.

Inse poesí'a e numai o parte a beletristicii. In celelalte suntemu represintati mai slabu, séu de felu nu suntemu. Literatur'a dramatica, culmea poesiei, constâ numai din câte-va incercâri, — si totu ce in privinti'a ast'a avemu mai bunu, mai trainicu, este éراسi meritulu dlui Alesandri, carele a compusu cele d'antâiu piese teatrale originale si carele de atuncea a scrisu vr'o d'oué-dieci, dându esemplu si altora spre a pasi pe acestu terenu. Dar pros'a nôstra beletristica e si mai neproductiva. Novele avemu multe, ci între ele pucine cari sê se póta pune de a laturea cu „Dóm'n'a Chiajna“ de A. Odobescu; ér in privinti'a romanuriloru suntemu si mai saraci. Mai tóta pros'a nôstra beletristica se manifesta prin calindare.

Scopulu acestoru síre nu este d'a cautá caus'a acesteia. Vomu vorbí póte de alta-data despre acésta cestiune. Acuma avemu sê facemu cunoscutu cetitoriloru acesteí foi unu romanu nou.

E bine, cu câtu sunt mai rare romanurile la noi, cu atât'a trebuie sê salutâmu cu bucurí'a mai mare ori ce aparitiune de felulu acest'a.

Cu placere incepuramu dar a cetí romanulu dlui J. C. Fundescu, intitulatu Scarlatu si aparutu de curendu la Bucuresci, — si cu atât'u mai vèrtosu, cà-ci autorulu lui este unu poetu placutu alu nostru.

Amu cetitu cartea, si dupa ce o depuseramu impressiunea ce ni-a facutu, erâ fôrte favorabila autorulu.

Dlu Fundescu, in acestu opu, se aréta unu disciplu alu lui Dumas fiulu, dar in o directiune multu mai morala.

Ori câtu de combatuta este scól'a lui Dumas fiulu, noi nu ne mirâmu de felu, cà autorulu nostru s'a facutu elevulu ei. Parisulu si Bucurescii au multa asemenare in privinti'a moralitâti sociale. Déca unu romancieru romanu voiesce sê zugravésca cu fidelitate viéti'a sociala din Bucuresci, totu-odata va face si portretulu din Paris.

Dlu Fundescu si-a alesu sujetulu din viéti'a sociala din Bucuresci, prin urmare n'a pututu sê se departe de aceea din Paris, cà-ci in adeveru opulu seu este

o fôrte bine reesita oglinda a vietii sociale din Bucuresci.

Scarlatu, eroulu romanului, unu tineru de vr'o 25 de ani, a vinitu din provincia la Bucuresci si acolo a facutu cunoscenti'a unei veduve, principes'a Margareta. Manierele ei amabile desceptara amoru in anim'a lui. Principes'a nu-lu refusâ. Timpu indelungatu elu erâ fôrte fericitu. Iubiâ si se credea iubit. Pentru dins'a elu a sacrificatu tôte; iubirea parintiloru sei si amorulu amicei sale din pruncia, cu care parinti lu-logodisera înca de multu. Inse bietulu Scarlatu se desamagi amaru.

Amorulu lui erâ puru, inse principes'a erâ o cheta, care iubiâ numai din petrece. Ea si-schimbâ amantii intoemai cá toaletele sale. Scarlatu fu datu la o parte, spre a ocupá altulu loculu lui.

Inse elu, de si a vediutu necredinti'a ei, o iubiâ totusi pana la nebuní'a, si déca nu mai putea intrâ in palatulu ei, petrecea dilele si noptile in o casa vis-à-vis. Nu peste multu inse desperatiunea pregati calea spre mórte, si elu repausâ in spitalulu Brancovenescu.

Principes'a si-continûa viéti'a sburdalnica. Dar in sfirsítu unu amantu nou i stînse viéti'a, pe candu dins'a in bratielê unu amantu si mai nou despici cu gondol'a undele apei la Venetia.

Éta sujetulu cartii dlui Fundescu, sujetu simplu pe care inse imaginatiunea viua si poetica a autorulu a l'a imbracatu intr'unu vestmentu fôrte frumosu.

Atâtu amorulu puru alu lui Scarlatu, câtu si celu contrariu alu principesei, sunt descrise cu colorile celê mai viue. Scenele de amoru cunoscenti'a lui Scarlatu cu principes'a Margareta, petrekerile loru in palatu, la tíera la mos'a ei, preambleara cu barc'a pe laculu de acolo, — si in fine ruinarea acesteí fericiri ni se infatisiéza intr'unu coloritu fôrte viu. Cetindu aceste pagine, ridemu si plangemu, cà-ci pare cà vedemu tôte cum se petrecu inaintea nôstra. Tabloulu e pré fidelu.

Nu mai impartirea opului nu né place. Autorulu l'a impartitu in trei parti. In partea prima povestese autorulu pe scurtu istori'a lui Scarlatu si termina cu mórtea lui. A d'ou'a partea contine unu diariu alu lui Scarlatu, in care acest'a descrie si elu viéti'a lui. Ér a trei'a — mai pucinu reesita — ni spune ce s'a intemplatu mai departe cu principes'a?

Nóue ni-ar mai fi placutu, déca intrég'a naratiune curgea in continuu, si cele zugravite in partea a d'ou'a s'aru fi pusu in partea prima la loculu loru. Astfelu, dupa parerea nôstra, opulu ar fi devenitu multu mai interesantu. Ér încâtu pentru partea a trei'a amu fi doritu-o mai scurta, eliminandu-se lungile descrieri de caletoria si citatiunile de poesii straine, cari nici decâtu nu contribuescu la intregitatea opului, — ci mai multu obosescu atentiunea cetitorului, care doresce sê afe câtu mai curendu sfirsítulu dramei.

Incheiâmu aceste síre, felicitandu pe autorulu si dorindu sê mai inavutiésca câtu mai curendu literatur'a nôstra cu asemene producte!

Spinu Ghimnescu.

Premiala femeilor romane.

La concursulu anunsiatu de noi, cu premiulu de 10 galbeni, pentru cea mai buna novela originalu, pana la terminulu horitu (15 maiu c. n.) au sositu urmatoriele:

1. **Todoru si Floric'a**, novela din vieti'a poporului.

Motto: Frundia verde si-unu banuti,
Nu sta lumea 'ntr'unu draguti,
Ba sta dieu, deca-i mandrutu.
Frundia verde si-o fragutia,
Nu sta lumea 'ntr'o dragutia,
Ba sta dieu deca-i mandrutia!
(Doina poporala.)

2. **Compatimire si amoru**, novela din vieti'a poporului.

Motto: Lucra, mama, ce-i lucrá,
Dupa betranu nu me dá;
Ca betranulu, arda-lu foculu,
Numai mi-strica noroculu.
(Doina poporala.)

3. **Istori'a unei umbre. Novela.**

Motto: De n'a peritu Romanulu candu órdele barbare
Vimiau ca si locuste in agri semenati,
Taindu fara de mila, rapindu fara crutiare,
Lipsindu pe fii de tata si pe surori de frati:
Acum candu bratiu-ti ageru in lume-i cunoscutu,
Tu, bravule Romane, mai credi ca esti perdutu?!
A. Muresianu.

4. **Fiic'a invetiatoriului. Novela.**

Motto: Dormiti in pace umbre!
A. Muresianu.

Aceste novele concursuale se voru critica de catra o comisiune de trei. Dupa terminarea criticei indata vomu publica rezultatulu ei.

Budapesta 16 maiu 1875.

Redactiunea „Familiei.“

Naufragiulu corabiei „Schiller“.

O grósnica nenorocire, de care nu s'a ivitu de la anulu 1707, s'a intemplat de curendu pe mare in apele grupei de insule Scilly, vineri la 7 maiu. Trei sute unu spre-diece ómeni au caditu victim'a valuriloru.

„Schiller“ a parasitu Newyork-ulu la 28 apr. si in 7 maiu avea s'e soséca la Plymouth, adeca tocmai in nóptea in care s'a prepaditu. Pe corabia erau 254 de caletori. Mai nainte inse de-a put'e sosi corabia la statiunea numita se facu o negura care din ce in ce deveni atátu de grósa, incátu nici ochii cei mai buni nu erau in stare a ved'e in departare de cati-va pasi. Inse toti credeau, ca deja se afla asiá aprópe de Plymouth, incátu caletorii cari voiau s'e desbarce acolo, tieneau la mana gíamantanurile lor. Coperisiulu erá plinu de ómeni.

Déca timpulu ar fi fostu claru, s'ar fi pututu ved'e lumin'a pe „Bishop's Rock“ (stancela episcopesci,) care se póte ved'e in departare de siese-spre-diece mile marine; curiosu, ca nici clopotulu nu se putu aud'i, care a scapatu deja multe vase din periculu.

Dupa 9 óre „Schiller“ de siguru se afá cam la 5—6 sute de yardi intre stancela episcopesci, in canalulu dintre aceste si insulele Rosevar. Ap'a aice are o afundime variata, dar este unu punctu periculosu, plinu de stanche, dintre cari unele candu ap'a e mica se si vedu.

Pe un'a din aceste stanche rateci „Schiller“, si se sparse numai decátu. Valurile acoperira indata pavillonulu cajutei prime, si cu acésta pe tóte femeile si pe toti pruncii cari se aflau intr'ins'a.

Nu mai erá mantuintia. S'a datu signalulu pericolului, mai de multe ori, dar insedaru; in urma apoi si pravulu (érb'a de pusca) se udá, si signalele incetara. Pucinu séu chiar nimica nu se mai putea face pentru mantuinti'a pasageriloru si a fecioriloru de serviciu. Toti se urecra in locurile cele mai innalte.

Sosindu scirea acestei nenorociri la malu, numai decátu plecara mai multe corabii pentru ajutorarea nefericitorulu.

Inse tardiu! „Schiller“ erá deja cufundatu. Acés't'a — dupa spus'a celoru pucini cati au scapatu — cam pe la 4 óre diminéti'a s'a intemplat, ca-ci pe timpulu acela se audira cele'din urma strigate de ajutoriu, si luminárele de pe vaporu incetara.

De toti numai patru-diece si patru de insi se putura scapá. Dintre femei numai un'a se mantu.

Unulu dintre cei scapatu povestese: Pe candu noi sosiramu in loculu nenorocitu, negur'a erá atátu de grósa, — incátu nu puteamu ved'e manile inaintea ochiloru.

In momentulu catastrofei femeile si pruncii erau josu. Fugii numai decátu josu in caiut'a a dóu'a, fara s'e sciu pentru ce? Facandu eu acés't'a femeile si pruncii incepura a strigá si a fugi in tóte partile. Vediti o femeia, care imbratisandu-si barbatulu, a esclamatu astfelu: „O! noi toti suntemu perduti!“ Elu response: „Ba nu este nici unu periculu.“ Dara elu erá albu ca paretelu. Plinu de spaima me urcai éراسi pe coperisiu, unde aflai o multime de ómeni cari tipau si plangeau.

Dar din caus'a negurei nu putui deosebí nici o fisionomia. Alergai in caiut'a prima, s'e-mi ieu unu bráu de inotare dar tóte erau ocupate. Me rentornai pe coperisiu si sarii intr'o luntre, dar barbatii, cari se aflara intr'ins'a me gonira afara. Eu sarii napoi, dar nu puturam inaintá nici unu pasiu, si sarii éراسi afara.

In momentulu acés't'a valurile mării incepura s'e isbéca coperisiulu corabiei. Nenorocitul „Schiller“ se clatiná in tóte partile. La fia-care clatinare picau barbati, femei si prunci in marea furiósa. Unii strigau: „Mai bine ar fi s'e remanemu pe vaporu.“ Multi aveau bráne de innotu, inse in mijloculu stanceloru intre valurile turbate nu le puteau intrebuintiá. Multi murira trantiti de vérfurile ascutite ale stanceloru.

Mai tardiu gasii o luntritia si voiam s'e me suiu intr'ins'a, inse barbatulu care se afá inca mi-dise: „Déca nu vei lasá luntrea, ti-óiu taiá manile.“ Gasii o alta luntre, in care erau numai siette insi. Unu oficieru taiá funea, si luntriti'a se restorna. O redicaramu de nou si scóseremu ap'a cu manile, pelariele si caltiunii. Apoi incepuramu a pluti pana deminéti'a la siese óre. Tipele de pe corabia erau sfasietórie de anima. Ele durara pana diminéti'a la patru óre. Ceea ce am auditu mai pe urma si ceea ce nu voiu uitá nici odata, erá vócea unni micu copiasiu in mijloculu tuneteloru groza ve ale valuriloru cari isbira si prepedira corabi'a.

Intre caletori se afá si consululu germanu din Havannah, care cu soci'a si fiic'a sa viniá cu concediu in patria sa. Telegramele constata, ca elu si famili'a sa inca a devenitu victim'a acestui naufragiu.

Inmormentarea nenorocitorulu, cari s'au gasitu pana atuncea, s'a facutu la 10 maiu, in comun'a Sanct Marys. Erá o scena grozava acés't'a! Tóta comun'a im-

bracă doliu, stradele remasera desierte, prevalelele inchise.

Trei-dieci si siette de cosciuguri fura pornite ca- tra cimiteriu, tóte inzestrate cu flori si girlande. Erá unu ce infioratoriu a vedé pe unu cutare Reidrin, care nemangaiatu urmá cosciugulu soției si fiicei sale. Tóta comun'a erá de facia la acést'a trista ceremonía. Cosciu- gurile fura asiediate in dóue grópe mari.

CE E NOU?

↳ **Conferinția națională.** Inteliginti'a romana din Transilvania este conchiamata pe 11/23 maiu la Sibiiu, spre a se pronunția a supra tienutei politice a Romaniloru ardeleni facia cu alegerile dietale ce au sè urmeze in curendu.

Alegerile pentru viitóri'a camera a deputatiloru se voru face de la 1 pana la 10 iuliu.

Alegerile in Romania, pentru camer'a deputa- tiloru, s'au facutu in septeman'a trecuta. Guvernulu are maioritate, dar numerulu celoru din opositiu a cres- cutu. E de insemnatu, cà presiedintele camerei trecute, D. Dimitrie Ghica a cadiutu in colegiulu I. la Bucuresci facia cu D. G. Vernescu.

Atențiunea siahului. Nasreddin, siahulu Per- siei, a tramisu la magistratele tuturor orasielor, câte a cercetatu elu in 1873, câte unu albumu de suvenire. Opulu, care pórtá acestu titlu „Cartea caletoriiloru“, e unu adeveratu capu-de-opera de luxu, legatu in catifea azuria si inzestratu cu petre scumpe. E o legatura in octavu, 208 pagine, cuprindiendu impressiunile de cale- toria ale siahului, din di in di, si despre toti ómenii cu cari a vorbitu. Foile sunt din pergamentu tiapenu, lite- rile persice esceléza prin o lucrare fórté maestra. Fia- care esemplariu are o dedicatiune propria respectivulu orasiu.

Statu'a lui Napoleon I. Diuariulu „Bulletin Français“ auuncia, cà statu'a lui Napoleon se va pune érași in vârfulu columnei Vendôme la Paris, de unde o restornara comunistii.

Unu omu de parola. Ministrulu justitiei fran- cese, Dufaure, nu pré iubescé visitele de séra, càci se culca de timpuriu si se scóla desu de diminétia. De cu- rendu unu amicu lu-invità la balulu seu. Dupa multa rogare ministrulu promise. Sosì sér'a balului, inse mi- nistrulu nu se ivi, trecù miédia-nópte, apoi dóue óre, si in fine la trei óre elu s'a infatisiatu, dupa ce adeca pana atunce a dormitu. Astfelu a remasu elu omu de parola.

Nenorocire mare s'a intemplatu de curendu in fabric'a de feru de la Anina. Victimele acestei nenoro- ciri au fostu doi tineri, cari au muritu intr'unu modu grósnieu.

Unu iubitoriu de teatru. Nu de multu a mu- ritu la Charlestown unu betranu, care a lasatu unu ca- pitalu, ca din interesele aceluia — 500 dolari — sè se cumpere bilete teatrale pentru saracii din Boston.

Memori'a lui Boccacio. Miculu orasiu din Tos- cana, Certaldo, léganulu marelui poetu Boccacio, va ce- lebrá in anulu acesta aniversara autorului celebrei scrieri „Decameron.“ Mam'a poetului flindu o parisiana, consi- liulu comunalu a invitatu municipalitatea Parisului ca sè tramita o deputatiune la acésta serbare.

Cur'a unui rabinu. Cetimu in fói'a „Mármaros“ urmatóri'a istorióra: In septeman'a trecuta s'a bolnavitu

negutiatoriulu de farina N. Heller in Sigetulu Marma- tiei. Toti medicii din giuru fure chiamati a-lu vindecá, dar nici unulu nu puté. Atunci rabinulu din Karácsónfalva a disu, cà bolnavulu numai asiá se va vindecá, déca pe gura i se va versá sange de féta fecióra. Si némurile lui Heller cantara in tóte partile o féta fecióra, care sè-si verse sangele pentru rensanetosierea lui Heller. Dar nici un'a nu se gasi, si bolnavulu muri. „Mármaros“ chiama atentiunea autoritáti a supra curei periculóse a ra- binului.

Damele polonese din distictulu Kröben au luatú urmatóri'a conclusiune: „Considerandu, cà in aceste timpuri triste ori ce risipa luxuriósa e unu pecatu; cà luxulu pré intarítatu in adeveru ruinéza averile; cà tinerii au totu dreptulu d'a se teme de casatoria: sè esi- lámu de astadi inainte luesulu din mijloculu nostru! — Nici chiar cea mai avuta sè nu cheltuiéscá pe anu mai multu de 300 taleri pe toalet'a sa. Ceea ce va urmá in contra acestei decisiuni, va fi eschisa din societatea nóstra. Obiectele de laxu cumperate pana la intemeierea acestei societáti, respectivu pana la sub- semnarea din partea fia-careia, se potú intrebuintiá si de acuma inainte.“ — Se dice, cà dílele urmatórie mo- distii au facutu téggu bunu, cà-ci mai tóte damele acestei societáti voiau sè aiba cele trebuincióse — inainte de a subsemná conclusiunea draconica.“

Revolta de femei. In opidulu unguurescu Had- ház, langa Dobritinu, de curendu a avutu locu o scena curiósá. Unu regimentu de husari, dupa ce a petrecutu timpu mai lungu in acolo, in o di se departá. Cu husa- rii voiau sè se departeze si patru-spre-diece fete si muieri din familie bune. Autoritatea de acolo inse le arestá. In urmarea acesteia o multime de femei se adu- nara la primaria si facura asiá sgomotu, încátu prima- riulu aflá cu cale a eliberá cele pe arestate.

Gavrilu Dobosiu se pórtá fórté blandu in tem- niti'a din Dobritinu. Elu marturisesce tóte faptele sale. Descopere furaturi intemplate cu 23 de ani mai naiute. In urmarea acesteia se arestéza multi, cari de atunce au devenitu ómeni de omenía. Elu a insíratu pan'acuma 58 de casuri. Onélca inca fu transportatu la Dobritinu. Amant'a lui Dobosiu si Katona fure liberate, dar políti'a indata le-a si escortatu din orasiu.

Flamur'a lui Hymen.

O logodire de 35 ani. Dílele trecute in Buda s'a cununatu o parechia, care acuma 35 de ani s'a logoditu. Atunce ei au disu, cà nu se voru cununá, pana ce n'oru avé 10,000 fl. In septeman'a trecuta mirele depunendu in cas'a de pastrare si ultimii 16 fl. ce mai lipseau din sum'a de 10,000 fl., ei s'au cununatu. — Mirele e de 60 ani.

Biserica si scóla.

Saracii a invetiatoriloru. In urmarea ordinulu ministralu de culte acuma se compune list'a acelorú invetiatori, a caroru léfa anualá nu se urca la 300 fl. Astfelu s'a constatatu, cà in Ardélu sunt cei mai multi invetiatori, cari n'au o plata anualá de 300 fl.

O scena comica a avutu locu curendu de inain- tea unei biserici din Roma. — O dama elegantu im- bracata tocmá atunce voió sè intre in biserica, pe candu publiculu de acolo deja esiá. Unu plugariu din intem- plare calcá pe slepulu damei. Ea se superá si lu-intrebá: „S'a si finitu miss'a — prostiloru?“ — Plugariulu res-

punse: — „Da, dómna, acuma urméza a — sumetiloru.“

Scóla pentru cersitori. Intr'unu diariu englesu cetimu urmatoriulu anuci: „Artea de a invetiá a cersi in lectiuni. Profesorulu Lazaru Roonay a intemeiatu o scóla pentru invetiarea teoretica si practica a cersirii. Elu are o multime de certificate, si multe obiecte false, imitate dupa natura de minune bine. Femeiloru se imprumuta copii gemeni, la a caroru vedere trecatorii simtiescu multa indurare. Professorulu imprumuta si cani, cari conduc pe cersitori, precum si cârje, peruce si altele de aceste. Ér celealte, ce nu se afla gata, se gatescu iute si cu discretiune.

Societati si institute.

✕ **Aduarea generala,** a tuturoru invetiatoriloru romani din dieces'a Aradului, s'a tienutu la Aradu in 17/29 aprile. Presiedinte se realese dlu Vinc. Babesiu, vice-presiedinte domnulu Georgiu Popa, notariu dlu Romanu.

Luarea Bucovinei. Vineri, 25 aprile, sér'a la 8 óre, in sal'a Ateneului din Bucuresci, dlu Bonifaciu Florescu vorbí despre anesarea Bucovinei.

Clubulu uriteloru. Acum 5 ani se gasira pana la 5 fiice de ale Evei in lumea cea mai inalta parisiana spre a se recunósce si a se proclamá de urite. Erá timpulu candu principes'a de Metternich se proclamá „mamiutí'a cea mai bine imbracata din Paris.“ Intr'o séra principes'a avú ide'a de a fundá clubulu uriteloru. Membrii acelui cercu erau sè aiba de misiune de a gasi tóte mijlócele posibile spre a combate uriciunea, artificie de toaleta, jocuri de fisionomia, alegere de atitudine, inflexiune de voce, si cine mai scie ce, si de a o face astfelu sè dispara de pe parchetulu salóneloru; apoi acestu scopu, ne fiindu inca destulu de filantropicu, trebuiau sè se intrunesca din candu in candu spre a confecioná mici lucrári cu aculu care aveau sè faca, in fia-care iérna, fondulu unei tombole destinate a asigurá stabilirea feteloru urite, si excesu de nenorocire! urite. Intreprinderea principesei erá umanitara din tóte punctele de vedere. Ea primí aderarea unei comtese ce pórtu cu demnitate unu nume literaru stimatu, alu unei marchise spirituale ce se numesce ca unu satu din giurulu Parisului, alu unei principese ruse faimósa prin ernaticele sale mediterane, in fine alu unei baronese diplomatice si cu spiritu incantatoru, dar schiopa ca repausatulu principes de Talleyrand; dar acésta fu totu. Aceste 5 viteze nu gasira pe nimeni spre a le urma, si clubulu uriteloru nu traí mai multu de câtu durat'a tigarei princiare ce-lu facuse sè se nasca. (V. C.)

Literatura.

✕ **„Jorgu de la Sadagura“.** In numerulu presinte incepemu sè publicámu o piesa fórté interesanta in literatur'a romana. „Jorgu de la Sadagura“, pe care o reproducemu din Seri'a I. (Teatru) a operiloru D. Vas. Alesandri, este prim'a scriere dramatica a autoriului, carele mai tardiu a inavutitu scen'a romana cu asiá multe piese originale si nationale, ca nimene altulu in literatur'a nóstra. Ca publiculu nostru sè cunósca mai bine intentiunea de care a fostu condusu autoriulu la scrierea acestei piese, reproducemu aici câte-va síre din prefati'a „operiloru complete“: „De vre-o câti-va ani boerii si cucónele incepu a simti dorinti'a de a trece

peste hotaru, séu dupa cum se dice a merge in nuntru. Ei se ducu de se dilectédia in placerile Vieni si ale Parisului, admirandu minunile civilisatiei si inavutindu astfelu fondulu loru de idei si de cunoscintie. Acést'a tendintia de a vedé lumea, o gasescu fórté nimerita cáci mi-pare de natura a ne departá de trëndavi'a orientala si a ne pune in contactu cu viéti'a activa si inteligenta a popóreloru occidentale; inse o mare parte din acei cari au avutu ocaziune de a face o comparare între progresulu Germaniei si alu Franciei si între starea de inapoiare a Moldovei, in locu sè puia umerulu ca sè urnésca tiér'a din haugasiu, gasescu mai comodu a critica orbesce, si a despretiui prostesce pamentulu loru stramosiescu cu totu ce are bunu séu reu, si fiindu cá asemenea maniera ridicula e considerata de *bon ton* si e practicata de cei mari, ea afla multi aderinti in cei neumblati prin tieri straine, si unu numeru considerabilu de momiti in publicu. Ce póte sè resulte din acést'a hula nedrépta si esagerata? Stingerea simtirii de patriotismu! indiferentia fatala pentru sórtea viitoriului nostru! Am compusu dara o piesa in trei acte: *Cuconulu Jorgu de la Sadagura*, care s'a represintatu cu unu fórté mare succesu (la 1844 Red.) si am avutu nepretiuít'a multamire de a me convinge, cá am reusitu a atinge tielulu meu.“

✕ **Libraria Socec et comp.** din Bucuresci face adeverate servicie literaturei nationale. Abiá a terminatu tiparirea scrieriloru lui Constantinu Negruzzi, éta a si inceputu a publicá scrierile lui Vasile Alesandri. Seri'a prima, 4 volumuri, cari contienu scrierile sale teatrale, a si aparutu. Seri'a a dóu'a, care va constá din 3 volumuri si va cuprinde poesii, va aparé in curendu. Intr'aceea s'a inceputu si tiparirea poesiloru lui Bolintineanu. Afara de aceste la Socec voru mai aparé de curendu urmatóriele scrieri: Albumulu si tractatulu de archeologia alu dlui A. Odobescu, — Rapirea Bucovinei de Al. Sturza si Ionu Ghica, — O nóua solutiune a problemului ortograficu, de Frollo, unu opu care va cuprinde vr'o 25 de cóle si are sè fia de cea mai mare importantia pentru filologii romani. Asemene s'a pusu sub tipariu scrierile istorice ale lui Eudossiu Hurmuzachi, editiunea ministeriului culteloru si alu instructiunii publice.

M u s i c a.

Domnisióra Aneta Barozí, un'a din musicantele cele mai distinse romane, va dá unu concertu la Bucuresci.

T r i b u n a l e.

Unu jude cercualu inchisu. Dilele trecute a facutu mare sensatiune urmatóri'a intemplantu. Procurorulu regescu din Szolnok a arestatu pe judele cercualu din Tiszaabád, Vezekényi Gyula. Éta caus'a. In cerculu seu nu de multu a muritu unu omu bogatu, alu carui lasamentu fu pertractatu de dinsulu. Nu peste multu s'au presintatu mai multe politie despre sume hmari in sarcin'a lasamentului, pe cari dinsulu le-a si platitu. Acésa a suprinsu pe toti cunoscutii repausatului, cari scieau, cá acél'a n'a avutu nici o datoría. Facéndu-se investigatiune, s'a adeveritu, cá acele politie nu numai sunt false, dar cá le-a falsificatu insu-si numitul jude cercualu. Dinsulu fu transportatu in temniti'a din Pesta.

Suvenirea mortiloru.

Ioanu Fassie, protopresviterulu Pestesiului, deputatu la sinodulu eparchialu Aradanu si asesoru la consistoriulu gr. or. Oradanu, a repausatu in Oradea-mare, dupa unu morbu greu de dóne dile, la 10 maiu, in etate de 53 ani.

Ghicitura numerica

De Sabina Stefani.

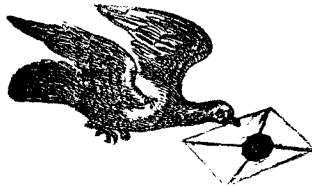
5. 2. 7. 8. 9. 12. 4. 10. 8.	}	O doresce di si nópte,
Selavulu greu incatenatu;
Si celu ce-acum nu mai póte
Suferi jugulu ingratu.
11. 12. 5. 8. 10. 3.		Juni vitregi p'acést'a nume
Sunt falosi, dar potu si fi;
Càci prin fapte mari si bune,
Se potu ei astfeliu numí.
1. 3. 6. 8. 5. 3.	}	June multe-lu causara,
Prin amorulu partialu;
Si multi juni lu-cugetara,
A fi resultatu loialu.
5. 14. 9. 11.		Susu, din parnasu se aude,
Sunetu-i melodiosu,
Cu care apoi patrunde
Si peptulu celu mai doiosu.
1—14.	}	Gintea nóstra o pastréza,
C'unu suveniru epocalu;
Càci ea de atunci vieza
Cátu liberu — câtu totu a-
maru.

Deslegarea ghiciturei numerice din nr. 14:

„Fetele dorescu maritarea.“

Deslegare buna primiramu de la dómnele: Maria Iosofu n. Ioanovicu si Maria Stanila n. Iosofu.

Post'a Redactiunii.

Pintea vítézu. Versuri fara idei poetice si o tehnica fórte slaba. Nu perde timpul cu de aceste.

Murgulu lui Jancu. Si despre versulu acesta se póte dice, ca ce-i bunu intr'iusulu — nu-i nou, ce-i nou — nu-i bunu. Ni l'ai mai tramísu odata, dar atunci „poporulu“ l'a cantatu de totu altfelu. Séu poporulu „acela“ asiá canta, cum vrei dta.

Nasendu. G. D. Se va tramite la finea lunei. Pretiulu 1 fl.

Plescutia. Mai de graba nu se póte, decatu la finea acesti luni.

Ce te-asiu numí. Unu versu reu, vorbe góle, si altu ceva nimica.

M. Capusiu. Cele cerute se voru espedá la finea acesti luni.

N. P. Te rogamu ai mila de noi si nu mai tramite altele. Nu ti-amu gresitu, se ne pedepsesci asiá aspru.

✱ **„Siedietórea“**, a aparutu inea la 1/13 jan. Numerulu primu contine aceste: Haidati la siedietóre! si Anulu nou, versuri de Iosifu Vulcanu; Anutia, novela poporala, de V. R. Buticescu; Barbatulu dusu la catania, versu umoristicu, de Ionu Tripa; Christosu cu trei slugi, poveste din poporu, tramisa de At. M. Marienescu; Doine de Ia Sasu-Reginu, culese de Maria Precupu; Dascalulu si badea Ionu, dialogu; Doina de la Sibíu, culésa de N. Petru; Pacala si Tandala, anecdote din poporu, tramise de Pavelu Chinesu; si in sfirsitu: Ciumelu, ciumelu.

Nr. 2 a esitu la 1 fauru si contine aceste: Neptulu lui Traianu, versu pentru scolari, de I. Vulcanu; S'au schimbatu vremile, invetiatura pentru poporu, de A. M. Marienescu; Pescerea smeiloru, poema de Petru Dulfu; Vulpea si lupulu, poveste din poporu, tramisa de Vasilie Bianu; Doine din Satu-mare, culese de I. T. Fane; Cele diece porunci ale tieranului romanu, — invetiature scurte, de I. V.; Hodoroscu si Troscu, dialogu, cu ilustratiune; Ghici ghicitórea mea! de I. D.

Nr. 3 a esitu la 1 martisioru si contine aceste: Némulu romanescu, poesia de Iosifu Vulcanu, — Scri sórea unui plugariu catra redactorulu, de Isaia Schintea, — Domnirea femeii, poesia de Vasilie Budescu, — Míntea si Noroculu, poveste din poporu, tramisa de Iosifu Ursu, — Doina de la Lapusiu, de Alecsa Latesiu, — Dascalulu si badea Juonu, dialogu, — Pacala si Tandala, anecdota din poporu, tramisa de N. Rubenescu, — Doi tovarasi buni, anecdota, — Hodoroscu si Troscu, — Ciumelu, Ciumelu.

Nr. 4 a esitu la 1 aprile si contine urmatórele: Novacu si fiulu seu Grutia, balada poporala din Ardealu, culésa de Vasilie Bianu, — Omu de omenia, invetiatura de At. Marienescu, — Cele patru anu-timpuri ale tieranului romanu, versu de I. B. Muntelescu, — De candu nu ambla tiganii la biserica, anecdota poporala din Aradu, tramisa de Traila Morariu, — Pacala si Tandala, anecdota din poporu, culésa de N. Rubenescu, — Hodoroscu si Troscu, dialogu, — Ciumelu, ciumelu.

Nr. 5 a aparutu la 1 maiu si cuprinde aceste: Rugaciunea poporului romanu, poesia de Iosifu Vulcanu, — O vorba catra fratii mei invetiatori, de Gavrilu Leusteanu, — Rafila, balada de Ionu Tripa, — Pétra dracului, traditiune de I. Valeriu B. — Doine din Maramuresiu, de Teodoru Mihnea, — Fét'a mare si imperatulu, poveste din Banatu de Ioanu Franti, — Hodoroscu si Troscu, — Ciumelu, ciumelu.

Vestindu aceste, rugàm pe toti carturarii poporului romanu, sè binevoiesca a introduce acésta nóua foitia in mijloculu poporului, cà-ci ea este intemeiata spre a desvoltá gustulu de cetitu, care va produce multu folosu pentru poporu. Pretiulu pe unu anu e 1 fl. Esempulare mai avemu inea.

Budapesta 2 maiu 1875.

Iosifu Vulcanu.

redactorulu „Siedietórei.“

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1875. Calea tieri nr. 39.